

Hodnotiaca správa o súťažných inscenáciách

Belopotockého Mikuláš 2024

Stupeň súťaže: 2.

Región/kraj: Nitriansky

Názov podujatia: Na Scénu 2024

Termín a miesto konania: 26.- 28.4. 2024

Meno a priezvisko porotcu, ktorý vypĺňa hodnotenie: Mgr. et Mgr. art. Alexandra

Rychtarčíková

Názov divadelného súboru: Família Cabaj – Čápor

Názov súťažnej inscenácie: *Tam, kde sa nebo dotýka zeme*

Hodnotenie:

Inscenácia vychádza z rovnomenného autorského textu Ľuboša Benčíka, ktorý je zároveň jej režisérom a aj jedným z hercov. Jeho trojitú úlohu treba na jednej strane oceniť, no na druhej strane absencia dramaturga či pohľadu iného režiséra spôsobila, že inscenácia v rámci tempa, dynamiky i štruktúry sklzáva do monotónnosti.

Príbeh sa zameriava na dvojdnové prežívanie dvoch starších manželov počas vianočných sviatkov a odhaľuje ich vzájomné nepochopenie. Žena si ctí tradície, má silnú vieru v Boha, muž je skôr pragmatik a pod vplyvom celoživotnej práce a veku je ľahostajný k detailom, na ktorých stojí krása života. Kontrastné charaktery starých manželov stvárnila herci veľmi autenticky. Ich životné postoje, ako aj vzťah plný škriepok pôsobia veľmi prirodzene a sú zdrojom komiky. K situačnej komike prispieva aj slovná – zastarané, nárečové slová v jazyku manželov. Komicky vyznieva aj ich každodenne prežívaná „absurdnosť“, zdanlivo banálne rozhovory, ktoré sa, zdá sa, opakujú stále dookola, len sa mení predmet problému (chýbajúci vianočný stromček, rádio, sviatočná večera a ďalšie). Uveriteľnosť ich dlhoročného manželského vzťahu a prežívanej situácie podporujú aj scény, keď sa manželia ocitnú v priestore sami a hodnotia sa navzájom, pričom, keď druhý z nich vstúpi na scénu, tvária sa akoby nič. Tieto situácie podporujú vznik diváckych sympatií, pochopenie ich charakterov – ľudsky omylných a prostých – až potenciálne stotožnenie sa s postavami.

Na druhej strane je najväčším úskalím celej inscenácie práve jej jednoduchá štruktúra a konverzačná povaha. Absentuje výrazná zápleтка, zmena dynamiky, budovanie napätia.

Nepretržitý prednes textu a minimálne konanie (často iba ako konanie pre konanie) vyžadujú od diváka veľkú dávku pozornosti. Tempo sa počas celej inscenácie takmer vôbec nemení, nepracuje sa so svetelnými ani hudobnými predelmi, ktoré by aspoň trochu prispeli k rámcovaniu deja. Práve svetelná zmena by zároveň pomohla naznačeniu plynutia času, keďže príbeh sa odohráva minimálne počas dvoch dní. O tom sa dozvedáme iba z textovej roviny. Kým však dané repliky zaznejú, pretrváva zmätenie, čo sa na scéne deje, resp. kde sa v príbehu nachádzame.

Scénografia je veľmi jednoduchá, realistická, a podobne ako kostýmy naznačuje prostredie a spoločenskú vrstvu a vek postáv. Hoci sa skladá z viacerých kusov nábytku, jej využitie je minimálne. Z textu sa dozvedáme, že manželia žijú niekoľko desaťročí v chalupe v horách, čo síce podporuje jednoduchosť zvoleného mobiliáru, no na druhej strane pôsobí nábytok na javisku rozťahnuto a nevytvára pocit stiesnenosti malej chudobnej chalupy.

Zvolená téma je veľmi zaujímavá a podnetná – inscenácia otvára otázku viery a uvažuje o živote a smrti, resp. o plynutí času. Zdá sa, že pod vplyvom manželkinho sna o nebi a neustáleho opakovania, že sa bude za manžela modliť, sa manžel – „neverec“ obráti k viere, rozhodne sa osláviť Vianoce a v konečnom dôsledku sa s manželkou uzmieri. Ich škriepky nahradí nostalgia za minulosťou a vzájomné odpustenie. Zlom, vďaka ktorému dôjde k týmto udalostiam, je však vykreslený veľmi nejasne. Podobne rozpačitý je aj záver inscenácie – chýba mu jasnejšia pointa, o čom chceli tvorcovia vypovedať.

Aj napriek čitateľne vybudovaným charakterom sme sa kvôli vyššie vymenovaným problémom s dynamikou rozhodli túto inscenáciu neposunúť ďalej.

V Bratislave, dňa 04.05.2024